

NIKONIN UUDET KAUKOPUTKET EDG 65 A JA 85 A

Tekniset tiedot: EDG 65/EDG 85

Pituus (mitattu zoom-okulaarin kanssa)	n. 39cm/46cm
Paino (mitattu zoom-okulaarin kanssa)	n. 2048g/2525g
Lähin tarkennusetäisyys	2.9m/4.4 m

Okulaarit:

FEP 20-60 zoom16-48x/20-60x

Paino 380g. Mitattu katseluväli 19mm pienimmällä suurennoksella, 12mm keskiasennossa ja 14mm suurimmalla suurennoksella. Kierrettävän silmäkupin liike 5mm. Silmälinssin halkaisija 24mm, okulaarikupin halkaisija 61mm.

FEP 38W 30x/38x

Paino 267g. Katseluväli 15mm. Silmäkupin liike 11mm, pykälöity väliasento 3mm.

Nikonin laadukkaita kaukoputkisarjoja on ollut noin kymmenen vuoden välein päivitetty ja kolmanteen sukupolveensa ehtinyt Fieldscope-mallisto, joka on optiselta suorituskyvyltään kilpaillut tasaväisesti muiden kärkimerkkien kanssa. Sen menestyksen merkittävimpana esteenä on ollut näkökentältään kapea ja huonosti digiskouppaukseen sopiva zoom-okulaari, jolla katseluelämys varsinkin nopeassa vertailussa helposti jää hiukan vaatimattomaksi. Viime vuoden keväällä esiteltiin USA:ssa uudet EDG-putket jotka loppusyksystä rantautuivat sitten Suomeenkin. Valmistajan esittelymateriaalissa korostetaan EDG:n laajaan asiakaskyselyyn ja tietokonemallinnukseen perustuvaa suunnittelua, jonka avulla sanotaan saavutetun ennen kokematon kuvanlaadun ja käytettävyyden yhdistelmä.

EDG ei siis enää ole vanhan, hyväksi todetun konseptin päivitys, vaan kokonaan uusi kaukoputki. Okulaari kiinnityksessä tukeva bajonetti on korvannut vanhanaikaisen (mutta toimivan) kierrekiinnityksen, ulkomuoto on täysin uusi mustanharmaata metallia, polykarbonaattia ja mustaa kumipäällystettyä uhkuva luomus, jossa on peräti kolmella kiinnitysreikäparilla varustettu suurikokoinen jalustakiinnitysalku.

Prismakotelossakin on tapahtunut näkyvä muutos. EDG A-putkissa käytetään nyt tavanomaista kattoprismaa, jolla okulaari saadaan Zeissin, Swarovskin, Kowan ja Leican tapaan tähtäystä helpottavasti putken keskilinjalle. Fieldscope-kulmaputkien ainutlaatuinen ylileveä Schmidt-prisma, jolla okulaari sijoittui putken keskilinjasta oikealle, on siis saanut väistyä. Vanhan mallin prismakonstruktiolla oli kuitenkin se kiistaton optinen etu, että siinä kuvan muodostava valo ei joutunut tekemisiin kattoprisman särmän kanssa eikä prismassa näin ollen tarvittu vaihekorjausta lainkaan eikä kattosärmän hiontatarkkuus ollut kriittinen. Tavanomaista Schmidt-prismaa käytettäessä huippukuvanlaatu edellyttää erittäin suurta prisman valmistustarkkuutta, ja (valmistustoleranssien sisään jäävistä) prismavioista syntyvät kuvavirheet ovat valitettavasti huippumerkeilläkin yleisiä.

Vanhaan sarjaan verrattuna etulinssit ovat siis kasvaneet 5 ja 3mm. Okulaarisarja on laaja. Laajakulmaokulaareja on viisi, 16/20x mallista 60/75x:ään asti. Uuden sarjan zoom on nyt 16/20-48/60, eli enää ei suureen Nikoniin saa 25-75x zoomia. Positiivisena asiana on kuitenkin näkökentän laajentuminen vastaamaan suunnilleen Swarovskin ja Kowan 20-60x zoomeja sekä katseluvälin kasvu vanhaan zoomiin verrattuna. Nikonin mukaan myös monikalvopäällysteitä on entisestään parannettu tuloksena luonnollisempi värintoisto ja suurempi kirkkaus sekä kontrasti. Kunitettuun ulosvedettävään vastavalosuojaan on integroitu saranoitu etulinssin suojuus, ja okulaarissa on kumirenkaalla kiinni paksu, myös törmäyksiä pehmentävä sadesuojus. Sekä putki että okulaarit ovat vesitiiviitä ja tyypitetytteisiä, mutta okulaari/kaukoputkiliitoksen vesitiiviyttä ei taata.

Tällä kertaa minulla oli mahdollisuus kokeilla vain yhtä kappaletta kumpaakin putkea (eri aikaan, joten myös okulaarit olivat eri kappaleita), eikä laatuvaihteluista ollut mahdollista saada suoraa käsitystä. Testasin EDG:t testitauluilla ja maastossa verrokkina oma Nikon Fieldscope ED 82 A, joka on lähes virheetön yksilö ja siten varsin paljastava vertailukohta. Sääolosuhteet olivat vaihtelevan talviset, kirkkaita sekä pilvisiä päiviä ja enimmäkseen pakkasta, kylmimmillään lähes parikymmentä astetta. Myös vastavaloominaisuudet pääsin testaamaan kirkkaassa auringonpaisteessa. Molemmissa putkissa oli zoom-okulaari, 65-millisessä lisäksi myös 30x laajakulma.

Tekniset- ja käyttöominaisuudet

Nykytyylin mukaisesti EDG 65 ja 85 eroavat toisistaan näkyvästi vain objektiivien osalta, prismakotelo, jalustakiinnitysalku ja tarkennusrenkas ovat identtiset. Jalustakiinnitysjalan pituus riittää juuri ja juuri tasapainottamaan putket, pienemmän takimmaisista ja suuremman etummaisista kiinnityskierteitä käyttäen. Erittäin jäykkä okulaarin kiinnitysbajonetti on koneistettu teräksestä. Irroittaminen vaatii lukitusnastan painamista ja lujuusominaisuuksien kiertämistä eikä varmasti tapahdu vahingossa. Zoomausrenkas on kapea ja varsinkin pakkasessa jäykkäliikkeinen. Ääriasentojen välillä sitä täytyy kääntää täydet puoli kierrosta, mikä tuntui käytössä hitaalta. Entistäkin suurikokoisempi, 9cm pitkä tarkennusrenkas on rungon ympärillä ja siitä saa erinomaisen otteen vaikka minkälaisilla rukkasilla. Se on kuitenkin sijoitettu kolmisen senttiä jalustakiinnityspannan etupuolelle eikä taakse kuten Swarovskeissa ja vanhemmissa Fieldscopeissa, enkä ainakaan lyhyessä käytössä oppinut pitämään uutta tarkennusasentoa luontevana. Lisäksi tarkennus etenkin 65mm:n putkessa oli suurilla etäisyyksillä tuskastuttavan nopea eikä parasta tarkennusta millään tahtonut löytää ilman edestakaista sahaamista. Jostakin syystä 85mm:n putken tarkennuksen välitys oli jonkin verran hitaampi, eikä sen kanssa ollut samoja ongelmia. Okulaari on nyt putken keskilinjalla jolloin tähtäminen on varsinkin suuremmalla mallilla melko helppoa. Nikon ei ole laittanut tähän malliin minkäänlaisia tähtäysapua, mutta koska muidenkin mallien tähtäimet ovat käytännössä hyödyttömiä on puute vähäinen. Okulaari- ja objektiivisuojukset pysyvät hyvin paikoillaan ja paksusta kumista valmistettuina muodostavat myös eräänlaisen turvapuskurin kaukoputkelle. Objektiivisuojausten saranoitu läppä on kuitenkin kovaa muovia, ja sen saranat näyttivät helposti särkyviltä. Zoomin katseluväli on pienimmällä suurennoksella hyvä, keski- ja suurilla suurennoksilla tyydyttävä. Laajakulmaokulaarien katseluväli on silmälasikäyttöön hyvin riittävä. Zoomin näkökenttä on nyt 2.2-1.1 astetta (EDG 85:ssä) eli suunnilleen sama kuin Swarovskin ja Kowan vastaavissa zoomeissa, mutta ei tietenkään lähelläkään Leican

ja Swarovskin uusien 25-50x laajakulmazoomien tasoa. Käyttöominaisuudet ovat siis muuten aivan asiallisella tolalla, mutta valitettavasti EDG-sarjan suunnittelussa käytetyiltä tietokoneohjelmilta näyttää puuttuvan kokemusta kaukoputkien kanniskelusta maastossa. Kasvattaessaan etulinssin halkaisijaa 82:sta 85:een mm:iin on Nikon jollakin ilveellä onnistunut lisäämään putki/okulaariyhdistelmän painoa noin 700 grammaa ja pituutta 6cm. Myös EDG 65 A on raskaampi kuin monivuotinen referenssiputkeni ED 82 A, joka sekkin on rakenteensa tukevuuden ja lujuuden puolesta osoittautunut ensiluokkaiseksi. Pienempi EDG olisi 80-88mm:n sarjassakin keskimääräistä isompi ja painavampi, ja EDG 85 on kooltaan lähinnä verrattavissa Opticronin massiiviseen satamilliseen. Maastossa tuon painon ja koon todella tunsin usein tuskallisenkin selvästi.

Kuvanlaatu

Ennen varsinaisia erotuskykytestejä tarkastelin putkilla pistemäisen valonlähteen tuottaman diffraktiokuvion käyttäytymistä putkissa aina enemmän tai vähemmän esiintyvien kuvavirheiden arvioimiseksi. Osoittautui, että pienemmän putken linssielementtien keskitys ei ollut aivan kohdallaan ja pallopoikkeamaa oli hiukan turhan paljon mutta prisman hiontavirheitä ei näkynyt. EDG 85:ssä puolestaan pallopoikkeama oli erittäin hyvin korjattu, mutta prisma puolestaan aiheutti hajataitteisuuden kaltaista kuvavirhettä sen verran selvästi, että se jo väistämättä verottaa erotuskykyä jonkin verran. Erotuskyky EDG 85:ssä oli testitaulujen mukaan noin yhden portaan eli reilut 10% heikempi kuin verrokkiputkella. Kuva oli myös maastossa selvästi verrokkaa pehmeämpi, lämpöväreilylle herkempi ja vaikeampi tarkentaa. EDG 65:n mukana tullut zoom-okulaari oli ilmeisesti jotenkin viallinen, sillä putken mukana tullut 30x laajakulma antoi selvästi terävämmän kuvan ja puhtaamman valopistekuvion kuin samalle suurennokselle asetettu zoom. Myös 3x lisäsuurennoksen kanssa laajakulma oli zoomia parempi. Tällä varauksella arvioisin 65:n piirtokyvyn varsin hyväksi mutta ei aivan yhtä hyväksi kuin joitakin vuosia sitten testaamani Swarovski ATS 65 HD:n. Kontrastin osalta EDG on muuten erinomainen, mutta mainittu prismavirhe verotti testatun 85:n kontrastia hivenen. Nikonille ominaisesti musta toistuu erittäin luonnollisena, ja myös valkoinen on kirkas ja puhdas. Kirkkaudessa EDG 85 voitti verrokkiputken niukasti mutta selvästi ja on varmasti tasaväkinen parhaiden kilpailijoiden kanssa. Hämärätesteissä EDG 85 virheettömällä prismalla olisi ollut verrokkiputkea parempi, mutta nyt vanhan putken puhtaampi kuva auttoi sitä toimimaan hiukan paremmin myös hämärässä siitä huolimatta, että kirkkaus ei ollut aivan yhtä hyvä. Värientoiston kohdalla Nikonille aiemmin ominainen hiukan iltaruskomaisesti punertava korostus on suurimmaksi osaksi poissa, ja EDG:n värit ovatkin erittäin luonnolliset ja puhtaat. Vastavaloon EDG on erittäin hyvä, enkä saanut sitä heijastelemaan missään olosuhteissa, joskin kaikkein haastavin punertava iltaruskon vastavalo jäi talven vuoksi kokeilematta. Katsomisen helppoudessa EDG:n uusi zoom on muuten varsin hyvä, mutta suuriläpimittainen silmäkuppi aiheuttaa totuttelua ja ylinopea tarkennus häiritsee. Kuvan reuna-alueen laatu on pienimmällä suurennoksella kohtalaisen hyvä, mutta suurennusta kasvatettaessa reuna-alueille tulee melko paljon hajataitteisuutta pehmentämään kuvaa. Tässä suhteessa Nikonin uusi zoom ei yllä kilpailijoiden tasolle. Kokeiltu laajakulmaokulaari oli puolestaan oikein hyvä ja verrattavissa Swarovskin ja Zeissin vastaaviin.

Yhteenveto

Nikonin uudet EDG-kaukoputket jättivät ainakin tämän testaajan hämmentyneeksi. On vaikea ymmärtää mitä tarkoitusta palvelevat kilpailevia malleja ratkaisevasti suurempi paino ja koko, jotka samalla asettavat suurempia vaatimuksia käytettäville jalustalle ja videopäälle ja varmasti jo sinällään saavat monet potentiaaliset ostajat suuntaamaan katseensa kompaktimpiin ja kevyempiin malleihin. Vaikka kahden kokeillun yksilön perusteella on pääteltävissä, että hyvä EDG 85-yksilö voi hyvin olla kovaltaan ensiluokkainen, ei se kuitenkaan tarjoaisi sellaista suorituskykyä, jolla vakavasti haastettaisiin Kowa 883. Entisen mallin 75x suurennoksiin yltävästä zoomista on luovuttu varsin tavanomaisen 20-60x zoomokulaarin hyväksi samalla kun Swarovski ja Leica tarjoavat uusia 25-50x laajakulmazoomia ja Zeiss on

juuri julkistanut kesällä tulevan päivitetyn 85mm:n Diascopen ja siihen 20-75x superzoomin. Toivoo sopii, että ensimmäinen EDG-sarja jää vain lyhyeksi harha-askeleeksi Nikonin kunniakkaassa historiassa ensiluokkaisen lintuharrastusoptiikan tekijänä.

Kimmo Absetz

etu nimi p suku nimi a welho p com